

J e g y z ő k ö n y v

Szatymaz Község Képviselő-testületének 2015. augusztus 26.
napján megtartott rendkívüli, nyílt üléséről.

Napirendi pontok:

1. Szatymaz, külterület 05/75, 05/76. hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye
Előadó: Barna Károly polgármester
2. Előterjesztések
Előadó: jegyző

T a r t a l o m j e g y z é k
A Képviselő-testület 2015. augusztus 26. napján megtartott
rendkívüli, nyílt ülésének határozataiból

1. 126/2015. (VIII. 26.) KT. határozat

Tárgy: Szatymaz, külterület 05/75, 05/76 hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye.....2

2. 127/2015. (VIII. 26.) KT. határozat

Tárgy: „Zsóka-féle ház”
hasznosítása.....4

3. 128/2015. (VIII. 26.) KT. határozat

Tárgy: Kárpát-medencei Rendezvényszervező Egyesület
kérelme.....5

4. 129/2015. (VIII. 26.) KT. határozat

Tárgy: Szatymazi Óvoda előtti közvilágítási
árajánlat.....6

5. 130/2015. (VIII. 26.) KT. határozat

Tárgy: Fehértói Fotóantológiai könyv
kiadása.....7

6. 116/2015. (VII. 16.) KT. határozat

Tárgy: Közvilágítási hálózat bővítése a 2221 hrsz-ú ingatlan előtti utcában
.....8

7. 117/2015. (VII. 16.) KT. határozat

Tárgy: Közvilágítási hálózat bővítése a Béke utca Jókai utcától Neszürjhegyi
utcától terjedő szakaszán
.....9

8. 118/2015. (VII. 16.) KT. határozat

Tárgy: „Mi Óvodánk Alapítvány” kérelme
.....9

9. 119/2015. (VII. 16.) KT. határozat

Tárgy: Tájékoztató a Szatymazi Értéktár Bizottság 2015. évi I. féléves munkájáról.....10

10. 120/2015. (VII. 16.) KT. határozat

Tárgy: Vízközmű Kft. törzstőke leszállítása
.....11

JEGYZŐKÖNYV

Szatymaz Község Képviselő-testületének 2015. augusztus 26. napján, 7 óra 30 perckor a Polgármesteri Hivatal Szatymaz, Kossuth u. 30. szám alatti hivatalos helyiségében megtartott **rendkívüli, nyílt üléséről.**

Jelen vannak:

Barna Károly	polgármester
Báló Bertalan	képviselő
Bérczi Tamásné	képviselő
Pölös László	képviselő

Igazoltan távol van:

Dékányné dr. Balogh Andrea	alpolgármester
Dr. Kónya Ferenc	képviselő
Novák Pál	képviselő

Tanácskozási joggal jelen vannak:

Mákos Istvánné	jegyző
Dr. Somogyi György	Gazdasági bizottsági tag
Rapcsányi Gábor	Gazdasági bizottsági tag

(a jelenléti ív a jegyzőkönyv 1. számú melléklete)

Barna Károly polgármester köszöntötte a megjelenteket.

Megállapította a határozatképességet. Javasolta, hogy a meghívóban kiközölt napirendi pontok kerüljenek megtárgyalásra.

A Képviselő-testület 4 igen szavazattal, nem szavazat nélkül a tanácskozás menetét az alábbiak szerint fogadta el:

Napirendi pontok:

Nyílt ülés keretében:

1. Szatymaz, külterület 05/75, 05/76 hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye

Előadó: Barna Károly polgármester

2. Előterjesztések

Előadó: Mákos Istvánné jegyző

(A meghívó a jegyzőkönyv 2. számú melléklete)

Zárt ülés keretében:

1. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád Megyei Igazgatóság állásfoglalásával szemben benyújtott kifogás elbírálása

Előadó: Mákos Istvánné jegyző

(Meghívó a jkv. 2. számú melléklete)

1. Szatymaz, külterület 05/75, 05/76 hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye

Előadó: Barna Károly polgármester
(Előterjesztés a jkv. 3. számú melléklete)

Barna Károly polgármester kiegészíti az írásban kiküldött előterjesztést. Elmondja, hogy az ingatlanok jó helyen fekszenek, a földterület közvetlenül a felvásárló telep mellett van. Kéri a képviselőket mondják el véleményüket.

Báló Bertalan képviselő elmondja, hogy véleménye szerint óvatosan kell kezelni a kérdést, mivel a raktár épület kikiáltási ára igen magas. Nem ismerjük az épület paramétereit.

Mákos Istvánné jegyző elmondja, hogy az épület 300 m², közművel ellátott, kiszolgáló, vizes blokk rész tartozik hozzá, belmagassága több mint 3 méter, tárolás, raktározás céljára alkalmas épület lenne.

Báló Bertalan képviselő véleménye szerint a földterületre javasolja a licitálást 1 millió Ft erejéig, míg a raktár épületre csak a kikiáltási ár 50 %-áig, azaz 12 millió Ft-ig.

Barna Károly polgármester összefoglalja a vitában elhangzottakat, mely szerint a Képviselő-testület a 05/75 hrsz-ú műhely, raktár épületre és a hozzá tartozó földterületre 12 millió Ft összeg erejéig hatalmazza fel a polgármestert, hogy a 2015. szeptember 1-én megtartandó árverésen az önkormányzat nevében részt vegyen. A 05/76 hrsz-ú rét művelési ágú földterületre a Képviselő-testület 1 millió Ft összeg erejéig felhatalmazza a polgármestert, hogy az árverésen részt vegyen. Megkérdezte van-e még kérdés, észrevétel, mivel nem volt, így szavazásra bocsátotta az elhangzott javaslatot.

A Képviselő-testület

**4 igen szavazattal – nem szavazat nélkül –
elfogadta a 126/2015. (VIII.26.) KT. számú határozatát**

126/2015. (VIII.26.) KT. számú határozat

Tárgy: Szatymaz, külterület 05/75, 05/76 hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye

H a t á r o z a t

1. Szatymaz Község Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert, hogy a 05/75 hrsz-ú ingatlanra vonatkozóan 12 millió Ft összeg erejéig a 2015. szeptember 1-én tartandó árverésen licitáljon. A 05/76 hrsz-ú ingatlan vonatkozásában az árverésen való

részvételre 1 millió Ft erejéig ad felhatalmazást.

2. A Szatymaz Községi Önkormányzat a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 11. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak szerint az 1.) pontban meghatározott ingatlanokat településfejlesztési célból kívánja megszerezni.
3. A Képviselő-testület az 1.) pontban meghatározott összegeket a 2015. évi költségvetés pénzmaradványának terhére biztosítja.

Határidő: 2015. szeptember 1.
Felelős: polgármester

2. Előterjesztések

Előadó: Mákos Istvánné jegyző

2.1. „Zsóka-féle ház” hasznosítása

(Előterjesztés a jkv. 4. számú melléklete)

Barna Károly polgármester kiegészíti az írásos előterjesztést. Elmondja, hogy kb. 90 millió Ft-ot kapna az önkormányzat egy oktatási továbbképzési bázis kialakítására. Az ingatlan jól megközelíthető, 2,7 hektárnyi földterület is tartozik hozzá. Az anyagban bővebben kifejtették az oktató bázis fő tevékenységét, a hozzá tartozó infrastruktúra kialakítását. Felkéri dr. Somogyi György kutatót, hogy tájékoztassa a képviselőket a lehetőségekről.

Dr. Somogyi György kutató elmondja, hogy ez az összeg a szatymazi nagy hagyományokkal rendelkező borkultúra visszaállítását célozná meg. Az ingatlan főépülete eredeti formában maradna meg, azonban a szőlő feldolgozáshoz szükséges a jelenleg meglévő háttér épület-együttes teljes átalakítása. Ez a szatymazi projekt egy része annak a minta projektnek, amelyben érintett Szeged és Kalocsa is.

Báló Bertalan képviselő elmondja, hogy jónak tartja az elképzelést, egyetért az ingatlan hasznosításával, azonban az egész beruházás lebonyolítása, illetve a központ működtetése számtalan problémát vet fel. Úgy érzi, hogy ehhez egy megfelelő személy kiválasztása szükséges, mivel ezt a polgármester nem tudná koordinálni. Javasolja, hogy tegyenek a személyre a későbbiekben javaslatot.

Barna Károly polgármester elmondja, hogy a 90 millió Ft-ból személyi kiadásra is lehet fordítani. Javasolja, hogy a következő testületi ülésre

készítsék elő a részletes szakmai és gazdasági koncepciót, valamint javaslatot fog tenni a projekt-menedzsment személyére is. Megkérdezte van-e még kérdés, észrevétel, javaslat? Mivel nem volt, szavazásra tette fel az előterjesztést.

**A Képviselő-testület
4 igen szavazattal – nem szavazat nélkül –
elfogadta a 127/2015. (VIII.26.) KT. számú határozatát**

127/2015. (VIII.26.) KT. számú határozat

Tárgy: „Zsóka-féle ház” hasznosítása

H a t á r o z a t

Szatymaz Község Képviselő-testülete megtárgyalta a „Zsóka-féle ház” továbbhasznosításának lehetőségeit és az alábbi döntést hozta:

1. A Képviselő-testület egyetért a 0385/3 hrsz-ú tanya és a hozzá tartozó 0385/15 hrsz-ú szántó fejlesztésével. A Képviselő-testület a fenti ingatlanokat kertészeti bemutató központ és kísérleti gazdaság megvalósítására kívánja felhasználni.

A projekt elnevezése: „Kistérségi Kertészeti Bemutató Központ és Kísérleti Gazdaság létesítése Szatymazon”.

2. A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy a soron következő ülésre dolgozza ki a projekt részletes szakmai és gazdasági koncepcióját, valamint tegyen javaslatot a projekt lebonyolítását végző menedzsment személyére is.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

2.2. Kárpát-medencei Rendezvényszervező Egyesület kérelme

(Írásos anyag a jkv. 5. számú melléklete)

Barna Károly polgármester elmondja, hogy a Művelődési Házban lenne október 2-án az egyesület által szervezett fesztivál. A fesztivál megrendezéséhez 200 ezer Ft támogatást kér az egyesület.

Báló Bertalan képviselő javasolja, hogy támogassuk annyival az egyesület rendezvényét, hogy a művelődési ház igénybevételéért ne kérjünk bérleti díjat.

Barna Károly polgármester egyetértett a javaslattal. Megkérdezte van-e még kérdés, javaslat? Mivel nem volt, szavazásra tette fel az elhangzott képviselői javaslatot.

**A Képviselő-testület
4 igen szavazattal – nem szavazat nélkül –
elfogadta a 128/2015. (VIII.26.) KT. számú határozatát**

128/2015. (VIII.26.) KT. számú határozat

Tárgy: Kárpát-medencei Rendezvényszervező Egyesület kérelme

H a t á r o z a t

Szatymaz Község Képviselő-testülete megtárgyalta Kárpád-medencei Rendezvényszervező Egyesült kérelmét és az alábbi döntést hozta:

1. A Képviselő-testület a 2015. október 2-án tartandó találkozóhoz – szűkös költségvetési kereteire való tekintettel – nem tud hozzájárulni.
2. A Képviselő-testület természetbeni juttatásként az Egyesület számára ingyenesen biztosítja a Művelődési Ház nagytermét a találkozó megtartására.
3. Felkéri a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2015. október 2.

Felelős: polgármester

2.3. Óvoda előtti közvilágítási árajánlat

(Írásos anyag a jkv. 6. számú melléklete)

Barna Károly polgármester elmondja, megérkezett az óvoda előtti részre 2 db lámpatest árajánlata: 472.567,- Ft összegre. Elmondja továbbá, hogy nagyon magas az árajánlat, talán célszerűbb lenne végiggondolni, más megoldást találni a megvilágításra.

Bérczi Tamásné képviselő elmondja, hogy nagyon fontos lenne, mivel a bölcsődétől a József Attila utcáig nincs megvilágítva a területrészt.

Rapcsányi Gábor Gazdasági Bizottság tagja javasolja, hogy saját beruházásban oldja meg az önkormányzat a területrészt megvilágítását.

Barna Károly polgármester elmondja, hogy sötétedéskor megnézik a területrészt megvilágítását, és készítenek róla javaslatot a testület felé. Megkérdezte van-e még kérdés, észrevétel, javaslat? Mivel nem volt, szavazásra bocsátotta javaslatát.

**A Képviselő-testület
4 igen szavazattal – nem szavazat nélkül –
elfogadta a 129/2015. (VIII.26.) KT. számú határozatát**

129/2015. (VIII.26.) KT. számú határozat

Tárgy: Óvoda előtti közvilágítási árajánlat

H a t á r o z a t

Szatymaz Község Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy vizsgálja meg a József Attila utcában lévő bölcsőde és óvoda megvilágítását és készítsen javaslatot a közvilágítás kiépítésére.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

2.4. Fehértői Fotóantológiai könyv kiadása

(Írásos anyag a jkv. 7. számú melléklete)

Barna Károly polgármester elmondja, hogy volt egy megbeszélésen, melyen a Kiskunsági Nemzeti Parkkal együtt a novemberben megtartandó „Darvadozás” rendezvényről tárgyaltak. A Nemzeti Park ebből az alkalomból egy kiadványt készítené, melyben lehetőséget kapnának Sándorfalva és Szatymaz települések is bemutatkozásra.

A megbeszélésen résztvevők vállaltak egy-egy bizonyos darabszámot megvásárolni, így 300 db jutna Szatymaz és Sándorfalva településekre.

Javasolja, hogy a 300-at a két önkormányzat felezze meg, így Szatymaz 150 db kiadványt vásárolna meg 100 ezer Ft erejéig.

Megkérdezte, hogy van-e kérdés, észrevétel? Mivel nem volt, szavazásra tette fel a javaslatát.

**A Képviselő-testület
4 igen szavazattal – nem szavazat nélkül –
elfogadta a 130/2015. (VIII.26.) KT. számú határozatát**

130/2015. (VIII.26.) KT. számú határozat

Tárgy: Fehértói Fotóantológiai könyv kiadása

H a t á r o z a t

Szatymaz Község Képviselő-testülete megtárgyalta a Fehértói Fotóantológiai könyv kiadásával kapcsolatos előterjesztést és az alábbi döntést hozta:

A Képviselő-testület 150 db kiadványt kíván megvásárolni 100 ezer Ft összeg erejéig. Az összeget a 2015. évi költségvetés pénzmaradvány terhére biztosítja. Felkéri a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: folyamatos
Felelős: polgármester

Barna Károly polgármester megkérdezte van-e még indítvány, előterjesztés?
Mivel nem volt, megköszönte a megjelenést és bezárta a nyílt ülést.
Javasolta, hogy a tanácskozást a testület zárt ülés keretében folytassa.

K. m. f.

J E L E N L É T I Í V

Szatymaz Község Képviselő-testületének 2015. augusztus 26. napján megtartott rendkívüli üléséről

1. Barna Károly

.....

2. Báló Bertalan

.....

3. Bérczi Tamásné

.....

4. Dékányne Dr. Balogh Andrea

-
.....

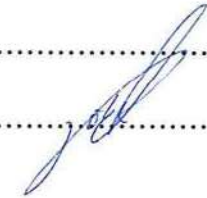
5. Dr. Kónya Ferenc

-
.....

6. Novák Pál

-
.....

7. Pölös László

.....

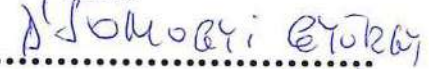

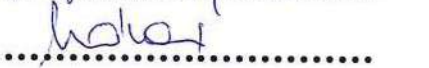
Távolmaradt képviselők száma:³..... fő

Távolmaradásának okát előzetesen bejelentette:³..... fő

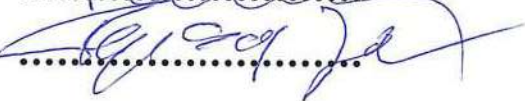
Távolmaradásának okát előzetesen nem jelentette be:⁰..... fő

Tanácskozási joggal jelen levők:

NÉV

.....

.....

.....

ALÁÍRÁS

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

M E G H Í V Ó

Szatymaz Község Képviselőtestülete

2015. augusztus 26. napján (szerda) 07:30 órától

rendkívüli képviselő-testületi ülést tart, melyre tisztelettel meghívom.

Az ülés helye:

**Szatymazi Polgármesteri Hivatal
6763 Szatymaz, Kossuth u. 30.**

Napirendi pontok:

1. Szatymaz, külterület 05/75, 05/76. hrsz-ú ingatlanok árverés útján történő értékesítési ügye
Előadó: Barna Károly polgármester
2. Előterjesztések
Előadó: jegyző

Zárt ülés keretében

- 1./ Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád Megyei Igazgatóság állásfoglalásával szemben benyújtott kifogás elbírálása
Előadó: Mákos Istvánné jegyző

Szatymaz, 2015. augusztus 18.

Barna Károly sk.
polgármester

16314

0. sz. melléklet

0100333

0233/4

359/2

Sporttelep

Mozgatás lefelé

3/2

step

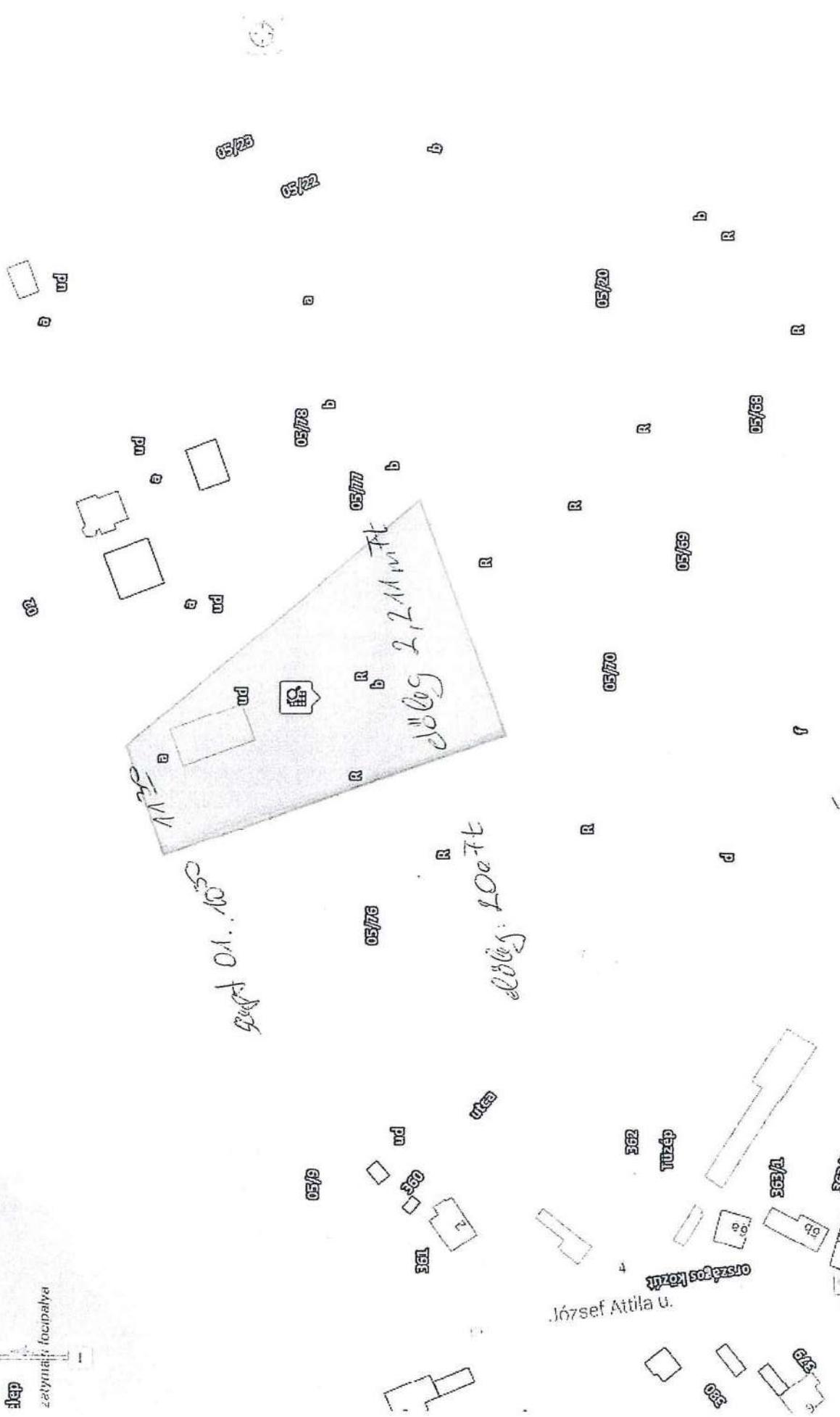
szymon kocipalva

szél 01. 10. 50

05/76

dűlő: 200 Ft

dűlő 2,2 M Ft

József Attila u.

Országos közút

362

Tűzép

363/1

363/2

A térkép készítéséhez felmerült mindenféle jogviszonyt a készítő elismert és megfizette. A térkép készítéséhez felmerült mindenféle jogviszonyt a készítő elismert és megfizette.

ri. ok. melléklet

Szatymaz Községi

✉: 6763 Szatymaz, Kossuth u. 30.
☎: 06-62/583-560

Önkormányzat

☎: 06-62/283-311
@: pmhivatal@szatymaz.hu

Iktatószám:888/2015/U

Tárgy: Tájékoztatás

Tisztelt Képviselő-testület!

Önkormányzati tulajdonban lévő 0385/3 helyrajzi számú „Zsóka - ház” és a hozzá tartozó 0385/15 helyrajzi számú szántó fejlesztése már az ingatlan megvásárlása óta tervben van.

Dr. Somogyi György térségi kertészeti bemutató központ és kísérleti gazdaság létesítésére vonatkozó fejlesztési ötletére régóta támogatást keresünk.

Somogyi Norbert kapcsolatai révén most forrás mutatkozik az alábbi fejlesztés megvalósítására:

A fejlesztés célja: A szegedi tájkörzet fűszerpaprika-kutatásának sok évtizedes technikai lemaradásának főlszámolása és kutatási infrastruktúra kialakítása. Továbbá a Csongrád megye több más hagyományos növénykultúrához kapcsolódó kutatásfejlesztési háttér megteremtése, agrár szakemberképzésben való aktív szereplés. A három helyszínen – Szeged, Kalocsa, Szatymaz - megvalósuló beruházás összköltsége 400 millió forint.

A projekt Szatymazon megvalósuló beruházás tervezete:

Kiegészítő szakmai infrastruktúra-fejlesztés: Kistérségi kertészeti bemutató központ és kísérleti gazdaság létesítése Szatymazon

Cél: A ZÖKO szegedi telephelyétől néhány kilométerre lévő Szatymaz község és a környező települések hagyományos, a jövő szempontjából perspektivikus kertészeti kultúráinak oktatási-továbbképzési célú bemutatása a helyi gazdaságok versenyképességének növelése, a diverzifikáció és a munkahelyteremtés szándékával a ZÖKO-nál és szakmai együttműködő partnereinél – különös tekintettel a SZTE Mezőgazdaság-tudományi Karára – főlhalmozott tudásra és oktatási-kutatási kapacitásra alapozva.

Kiindulási infrastruktúra: a Szatymaz község önkormányzatának tulajdonában álló lakó- és gazdasági épületek, valamint 2,7 hektárnyi szántó alkotta ingatlan-együttes, kiváló közúti kapcsolattal (5-ös főút közvetlen közelsége).

Lehetséges együttműködő partnerek.

- agrárkamara
- mezőgazdasági szakközépiskolák

- agrár-főiskolai intézmények
- FM-kutatóhelyek (NAIK-intézmények és gazdasági társasági formában működő intézetek)
- vállalati szféra (elsősorban szaporítóanyag-, növényvédőszer- és tápanyag-forgalmazók).

Fő tevékenységek:

- termelői döntést segítő, a termelők szakmai ismereteit bővítő agrotechnikai kísérletek és fajtakísérletek, különös tekintettel a kifejezetten víztakarékos, ám a kiszámítható termelési szint és gazdálkodói jövedelem biztosításához elengedhetetlen öntözésre,
- gyakorlati hely biztosítása mezőgazdasági szakközépiskolások számára,
- a közműtársulás keretében megépült szennyvíztisztítóból kikerülő szennyvíziszap mezőgazdasági tápanyag-utánpótlási és talajjavítási célú használatának vizsgálata
- a közmunkások foglalkoztatása és szakmai oktatásán keresztül azok elhelyezkedési esélyeinek érdemi javítása a munkaerő-piacon,
- a termékfeldolgozó laboratóriumra és kísérleti pincére alapozva nagy hozzáadott értéket képviselő speciális helyi termékek kifejlesztése,
- a község területén termelődő biomassza kísérleti célú (elsősorban energetikai jellegű) hasznosításának kidolgozása, az alapanyag-begyűjtés koordinálása,
- a gazdaságban termelt élelmiszer-alapanyag hasznosítása az önkormányzat (és kellő mennyiség esetén egyes környező települések) szociális intézményeiben, stb.

Támogató infrastruktúra kialakítása:

- borospince a szükséges berendezésekkel
- termékfeldolgozó műhely
- tanterem
- 0,3 hektáros hajtatóház
- öntözési lehetőség megteremtése
- 0,9 hektáros zöldség-, fűszer- és gyógynövény-termesztési kísérleti terület létesítése
- egy hektáros tangyümölcsös telepítése
- fél hektáros bor- és csemegeszőlő fajtakísérlet kialakítása
- a szükséges géppark beszerzése
- szociális helyiségek kialakítása

Középtávú beruházások:

- a rendelkezésre álló terület növelésével fás szárú erdészeti fajok akklimatizációs kísérleti terepének megteremtése (őshonos és idegenhonos fajokra),
- az önkormányzat tulajdonát képező, szikesedésre hajlamos területeken kísérleti kamilla-ültetvény létesítése (a BCE Kertészettudományi Karának Gyógynövény-termesztési Tanszékével együttműködve)
- az önkormányzati intézmények (legalább részleges) energia-ellátásának megújuló energiahordozókkal való biztosítását lehetővé tevő biomassza-kazán telepítése.

Szatymaz, 2015. augusztus 25.

KÁRPÁT MEDENCEI RENDEZVÉNY SZERVEZŐ EGYESÜLET SZEGED

Az egyesület célja: Az egyesület közművelődési célú társadalmi szervezet

- a) a magyar nóta szerzők, zeneszerzők, szövegírók, énekesek, előadók, kutatók, gyűjtők, valamint a magyar nótát szerető és kedvelő egyének összefogása, műsorok lebonyolítása, a magyar nóta megszerettetése és terjesztése, hagyományainak megőrzése, valamint színvonalának emelése,
- b) Új tagok, tehetséges fiatalok felkutatása, megkeresése,
- c) a magyar nóta tananyagként történő oktatásának megszervezése, oktatása
- d) A magyar népdal hagyományainak feltárása, kutatása, előadása.
- e) Nótaszerzők munkájának segítése, kottafüzetek, Nótás Újság és könyvek kiadása,
- f) A meglévő szervezeti és baráti kapcsolatok bővítése Erdélyben, Vajdaságban, Burgerlandban, Kárpátok alján és Felvidéken, melynek során kölcsönösen énekesek, nótáestek cseréje, bevonni a nemzeti, etnikai kisebbségeket a határon túli magyarsággal közös nóta- és dalszerzésre,
- g) a legkiválóbb egyesületi tagoknak valamint életmű kitüntetés adományozása alapító tagoknak

Terveink szerint az egyesület 2015. október 02.-án pénteken mutatkozna be Szatymazon.

PROGRAM

- 16.00 érkezés Szatymazra a Dankó Pista Művelődési Házhoz
17.00 koszorúzás Dankó Pista emlékműnél
18.00 kezdetét veszi a Kárpát Medencei bemutatkozó találkozó – fesztivál.
köszöntőt mond Barna Károly Polgármester és
Kálmán János Művelődési Ház Igazgató

Igen Tisztelt Önkormányzati Testület!

Kérjük, hogy a testület járuljon hozzá a fenti időpontban megrendezendő találkozóhoz. A találkozó költsége 400.000 Ft, ennek felét az Egyesület biztosítja. Hogy miért vált szükségessé az ezévi megrendezés a soron következő Csengőd és Tabdi Községek kérésére jövő évben lesz nálunk megrendezve a találkozó.

Meghívottak névsora:

1. Orbán Viktor és felesége
2. Duna TV stábja (3 fő)
3. MZ és TM Országos Egyesület Elnöke Bp.
4. Magyar Nótások Országos Szövetségének Elnöke
5. Érintett Polgármesterek (4 fő)
6. Önkormányzatok Országos Szövetsége: Elnök
7. Erdély – Felvidék – Kárpátalja – Vajdaság – Magyarország fellépő művészei (összesen 15 fő)
8. Szeged város cigányzenekara (4 fő)

Barátsággal és tisztelettel megköszönjük a testület hozzájárulását kérésünkhöz.

Szeged, 2015. augusztus 18.

Az egyesület elnökségének megbízásából:

KÁRPÁT-MEDENCEI
RENDEZVÉNYSZERVEZŐ
EGYESÜLET
6724 Szeged,
Csapler Benedek u. 9./A/8.

Fejes Ernő
Elnök

Árajánlat / megrendelő közvilágítási hálózat létesítéséhez

Tárgy:

Szatymaz, József A. u. Óvoda előtti KZV bővítés

Ajánlati azonosító:

AKZV/DHE/2015/SZE/77

Műszaki tartalom

Meglévő hálózaton közvilágítási szál

Megnevezés	Típus	Mennyiség	Mennyiségi egység
Légvezeték	NFA2X 1x25 mm ²		m

Önálló szabadvezetési közvilágítási vagy közcélú hálózat

Megnevezés	Típus	Mennyiség	Mennyiségi egység
Légvezeték	NFA2X 2x25 mm ²	79	m
Oszlop	B8,5-200		db
	B10-400	2	db
	B12-400		db

Földkábeles közvilágítási hálózat

Megnevezés	Típus	Mennyiség	Mennyiségi egység
Földkábel	NYCWY 4x10mm ²		m
Kandeláber			db
			db
			db

Lámpatestek

Megnevezés	Típus	Mennyiség	Mennyiségi egység
Lámpatest (kpfcs)	ALTRA2/FSD36/PM/OB	2	db
Lámpatest (NNa)	70W AMBAR2/ST/MT70		db
Lámpatest (NNa)	100W AMBAR2/ST/MT100		db
Lámpatest (NNa)	150W AMBAR2/ST/MT150		db
Lámpatest (NNa)	250W AMBAR3/ST/MT250		db
Lámpatest (NNa)			db

Mérés

Megnevezés	Típus	Mennyiség	Mennyiségi egység
mérés			db

Tulajdoni határ(ok)	
Alkalmazott érintésvédelem	TN

Árajánlat

Ajánlatunk 30 napig érvényes !

1	Csatlakozási Rendelet alapján (A közcélú hálózat létesítési díja a rendelet alapján 3600 Ft/m + ÁFA. A közcélú hálózat létesítése vezetékjogi eljárást von magután, így kivitelezés várható befejezése a megrendeléstől számított 8 hónap)			
	Tervezés			
	Határideje:	A kétoldalúan aláírt szerződés átvételétől számított	0 nap	Költsége:
2	Közcélú hálózat létesítése nélkül (A közvilágítási hálózat nem közcélú hálózatként létesül, annak tulajdonjoga a Beruházót, a Démász Zrt. vagy harmadik felet illeti meg)			
	Tervezés			
	Határideje:	A kétoldalúan aláírt szerződés átvételétől számított	0 nap	Költsége:
Kivitelezés (ha a kivitelezést tervezés előzi meg, akkor az alábbiakban megadott költség csak tájékoztató jellegű, az a tervezés során változhat)				
Határideje:	A közcélú hálózat megépülésével egy időben		Költsége:	87 700 Ft + ÁFA
Mérés kialakítás költsége				
				Ft + ÁFA

Feladat leírása

Szatymaz, József A. u. végén a meglévő hálózattól új 2x25 NFA2X vezetékkel kell kiépíteni 2 db betonoszloppal. A két új oszlopra fel kell szerelni 1-1 db 1x36W-os lámpatestet kiskarral.

A tervezett közvilágítás bővítéshez szükséges hálózat kiépítése, melynek tervezési és kivitelezési átfutási ideje 9 hónap!

A kétféle ajánlat esetén az első esetben a kivitelezéshez csak a lámpatest felszerelésének díját jelöltük, mely felszerelése csak a hálózat elkészültét követően kivitelezhető. Felhívnánk figyelmüket, hogy az első esetben lámpatest felszerelési díjon túlmenően, $79 \times 3.600 + \text{ÁFA} = 284.400 \text{ Ft} + \text{ÁFA}$ díjat is meg kell fizetniük, valamint jeleznünk a két eset közötti jelentős kivitelezési időkülönbséget! (lásd: fejrészek apróbetűs részei).

változat: I

19. melléklet

87.700
284.400
372.100

+
ÁFA

472.567 Ft

Megrendelői nyilatkozat * (a sorszámok megjelölésével kérjük válasszon a megadott lehetőségek közül)

1	2
---	---

Vagyvoniog: a létesülő közvilágítás a tervezési és kivitelezési költségek megfizetése mellett, a megvalósulás után a

1	Megrendelő	tulajdonában maradnak a közvilágítás aktív berendezései (lámpatest; kandeláber)	tulajdonában maradnak a közvilágítási berendezések (közvilágítási hálózat, lámpatestek, kandeláberek)
2	DÉMÁSZ Zrt.-nek	térítésmentesen a Megrendelő átadja a közvilágítás aktív berendezéseit (lámpatest, kandeláber)	térítésmentesen a Megrendelő átadja a közvilágítás berendezéseit

Pénzügyi finanszírozás

1	Saját és/vagy pályázati forrásból
2	Harmadik fél általi finanszírozásból
3	Teljeskörű közvilágítás üzemeltetési és karbantartási szerződés keretében
4	Együttműködési Megállapodás keretfelhasználásával

* Nyilatkozatok hiányában a létesítmény Megrendelő finanszírozásában valósul meg és annak tulajdonában marad!

Pénzügyi feltételek:

A közvilágítási hálózat bővítése a jelen tájékoztató ajánlatban szereplő díjak a kiviteli tervdokumentáció elkészülte során pontosodhatnak

Ajánlati kötöttség, ÜGYMENET

Felhívjuk a Tisztelt Önkormányzat figyelmét, hogy tájékoztatónk helyszíni felmérés alapján, becsült nyomvonalhosszak figyelembevételével készült, mely során igyekeztünk ugyan kellő gondossággal eljárni, de a ténylegesen megvalósítandó műszaki tartalom csak a kiviteli tervek elkészítése — a megvalósíthatóság többi körülmény, szakhatóságokkal és ingatlanulajdonosokkal való egyeztetése — után válik véglegessé. Ezért az ajánlatunkban szereplő díjak tájékoztató jellegűek, amelyek a tervezés, kivitelezés során válnak véglegessé. Amennyiben a kiviteli tervek alapján fizetendő csatlakozási alapdíj és a közcélú vezetékleresztési díj jelen ajánlatban foglalt díjakat 15%-al meghaladják, úgy erről Társaságunk írásban tájékoztatást ad. Amennyiben tisztelt Ügyfelünk elfogadja Társaságunk ajánlatát, akkor legkésőbb az ajánlati kötöttség lejártáig szíveskedjen a jelen ajánlati lapon szereplő Megrendelőt hiánytalanul kitölteni és Társaságunk részére visszaküldeni. Megrendelőjének kézhezvétele után 30 napon belül Társaságunk megküldi szerződés tervezetét, melyet kérünk 1 példányban megfelelő ügyféladatokkal kitöltve, szerződésszerűen aláírva a tervezet kézhezvételétől számított 30 napon belül visszaküldeni.

A szerződés kiküldése mellett a EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. postai küldeményben ún. csatlakozási díjbekérőt is postáz. Ügyfelünk részére, amelyet banki átutalással vagy csekken kell megfizetni a 13700016-04615022-00000000 sz. számlaszámra. A csatlakozási díjbekérő az ajánlatban megadott közcélú vezetékleresztési díj 50%-át tartalmazza, mely a hálózatfejlesztés megkezdésének feltétele. Tájékoztatjuk tisztelt Ügyfelünket, hogy Társaságunk az előleg összeg megérkezéséig a hálózatfejlesztési munkálatokat nem kezdi meg. Amennyiben jelen ajánlat szerinti közcélú vezetékleresztési díj 50%-a a 100.000 Ft-ot nem haladja meg, tisztelt Ügyfelünk előlegfizetésre vonatkozó felhívást nem fog kapni és a hálózatfejlesztést Társaságunk megkezdi. Az átutalás közleményeként kérjük feltüntetni szíveskedjen a csatlakozási díjbekérő sorszámát. Az előleg beérkezését követő 10 naptári napon belül az EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. a beérkezett összegről előlegszámlát állít ki, melyet megküld tisztelt Ügyfelünk részére. A beruházás megvalósulásakor, a készre jelentést követően újabb díjbekérőt állítunk ki a közcélú vezetékleresztési díj második 50%-áról. A második 50% befizetése a közcélú hálózatra kapcsolás feltétele.

E díj beérkezését követően a befizetett előlegeket elszámoljuk, és erről számlát állítunk ki. Nyomatékosan felhívjuk tisztelt Ügyfelünk figyelmét, hogy a hálózatra csatlakozás műszaki kivitelezésének tényleges költsége az ajánlatban szereplő összegtől – pozitív és negatív irányban egyaránt - eltérhet. Amennyiben a tényleges költség a tisztelt Ügyfelünk által csatlakozási díjbekérők alapján befizetett összegnél kevesebb, úgy Társaságunk a különbözetet visszafizeti, amennyiben azonban a tényleges munkálatok költsége az ajánlatban szereplő összeget meghaladja, úgy a különbözet megfizetése tisztelt Ügyfelünkre terhel, amely különbözetről ún. helyesbítő számlát állítunk ki az előlegeket elszámoló számla kiállítását követő 6 hónapon belül. A helyesbítő számlán szereplő összeg meg nem fizetése esetén Társaságunk jogosult rendszerhasználati hálózatsatlakozási szerződéséről felmondani, a rendszerhasználati hálózathasználatát megszüntetni és a hátralékos összeg jogi úton behajtani. A megfelelő tartalommal, határidőben visszaérkezett, megfelelően aláírt hálózati csatlakozási szerződés keretében és az előleg befizetését követően a tájékoztatónkban közölt közcélú hálózati fejlesztéseket az EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. elvégzi.

A fenti árajánlat alapján a létesítmény tervezését / kivitelezését megrendelem:

(Megrendelés esetén a felek között 30 naptári napon belül szerződés készül.)

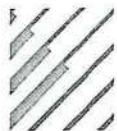
Kelt: Szeged 2015. augusztus 25.

Kelt:

EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.
6724 Szeged, Kossuth L. sgt. 64-66.
Bankszámlaszám: [NIG 13700016-04615015
Adószám: 13792679-2-06
DHE07

Báló Dániel
Ajánlatadó

Megrendelő

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
Természetvédelmi Őrszolgálat
6000 Kecskemét
Liszt F. u. 19.

Albert András
természetvédelmi őr

Tárgy: **ÁRAJÁNLAT**

Tisztelt Albert András!

Személyes megbeszélésünkre hivatkozva az alábbi árajánlatot tesszük.

FEHÉRTÓI FOTÓANTOLÓGIA KÖNYV

Műszaki paraméterek:

Méret: B/5

Oldalak száma: 48 vagy 72 vagy 96 oldal

Alapanyag: belívek – 115g matt műnyomó, keménynyitáblánál előzők 170 g matt műnyomó

Színek: 4+4

Mennyiség: 500 db / 1000 db

Kivitel: borító matt vagy fényes fólia

Kötészet:

- 1.) 2/3 mennyiség puha tábla, 1/3 mennyiség kemény tábla
- 2.) csak puha tábla

Nyomdai előkészítés (tördelés, műszaki szerkesztés, képek retusálása, korrekciója):

48 oldal esetén: 112.320 Ft + áfa

72 oldal esetén: 159.120 Ft + áfa

96 oldal esetén: 205.920 Ft + áfa

Nyomdai kivitelezés:

48 oldal esetén

500 db

1.) 350 db puhatábla, 150 db keménynyitábla	1.030 Ft / db + 5% Áfa
2.) 500 db puhatábla	770 Ft / db + 5% Áfa

Pálma Reklám Stúdió Bt.

1.000 db

1.) 700 db puhatábla, 300 db keménytábla	730 Ft/db + 5% Áfa
2.) 1.000db puhatábla	545 Ft/db + 5% Áfa

72 oldal esetén

500 db

1.) 350 db puhatábla, 150 db keménytábla	1.490 Ft/db + 5% Áfa
2.) 500 db puhatábla	1.135 Ft/db + 5% Áfa

1.000 db

1.) 700 db puhatábla, 300 db keménytábla	1.142 Ft/db + 5% Áfa
2.) 1.000 db puhatábla	727 Ft/db + 5% Áfa

96 oldal esetén

500 db

1.) 350 db puhatábla, 150 db keménytábla	1.905 Ft/db + 5% Áfa
2.) 500 db puhatábla	1.428 Ft/db + 5% Áfa

1.000 db

1.) 700 db puhatábla, 300 db keménytábla	1.592 Ft/db + 5% Áfa
2.) 1.000 db puhatábla	1.000 Ft/db + 5% Áfa

Árajánlatunk 2015. június 15-ig érvényes.

Remélem ajánlatunk elnyeri tetszésüket.

Szeged, 2015. június 1.

Üdvözlettel,

Elekes Zoltán

Az európai daru-népeség egyik legjelentősebb vonulási útvonala Magyarország keleti felén húzódik keresztül. A százezres madártömeg őszi pihenőhelyéül néhány háborítatlan, természetvédelmi oltalom alatt álló vizes élőhely szolgál. Az októberben még nagyrészt a Hortobágyon erőt gyűjtő darvak vonuló tömegei novemberre érik el a Kiskunsági Nemzeti Park Tisza-völgyi tájegységét. A térség daruvonulásban betöltött szerepét jól jellemzi, hogy az ezredforduló utáni évektől már tízezres nagyságrendben időznek itt a darvak. A legutóbbi 7 év monitoring adatai szerint az őszi vonulás során a Szegedi Fehértavon tartózkodó darvak létszáma november közepén 20-30 000-es létszámmal tetőzik.

E rendkívüli természeti látványosság széles körű megismertetésére, a természet értékeinek, a természetvédelem fontosságának bemutatására tervezett, fesztivál jellegű ökoturisztikai program a Fehértavi Darvadozás. 2014-ben 3. alkalommal rendeztük meg ezt a két napos eseményt.

A Fehértavi Darvadozás főrendezője a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság. Állandó rendező-, és lebonyolító partnerek a Szegedfish Kft., a Napfény Európa Kft. (Postakocsi Csárda), a Magyar Madártani Egyesület, és Szatymaz Önkormányzata.

Az egyes részesemények lebonyolításában közreműködő partnerek: Sándorfalva Önkormányzata, a Szeged Táncegyüttes, a Vasúttörténeti Alapítvány, az Adrenalin ESK., a Hungarian Flyers Kerékpáros Klub.

A rendezés gyakorlati feladataiban a KNPI Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály, és a KNPI Természetvédelmi Őrszolgálat mellett évről évre 15-20 önkéntes segítő (polgári természetőrök, egyetemi hallgatók, ifjú kócsagőrök, közösségi szolgáltató diákok) is részt vesz.

A Fehértavi Darvadozás fontos küldetése a széles körű természetvédelmi tudatformálás, a szórakoztatva tanítás. Ennek megfelelően az évente, november közepén sorra kerülő fesztivált többféle felvezető program előzi meg.

1. A természetfotó pályázaton három kategóriában lehet képeket beküldeni. Az évről-évre ismétlődő "daru" és "víz, az élet forrása" kategória mellett a Fehértavi Darvadozás szervezői évről-évre más, a Szegedi Fehértóra jellemző madárcsoport kívánnak bemutatni. (A fotókat természetesen bármilyen más élőhelyen is lehet készíteni.) 2013-ban a sirályfélék, 2014-ben a récefélék kerültek sorra. 2015-ben a „fehértavi cinegéket” (függőcinege, barkóscinege és kék cinege) bemutató képeket várjuk.

2. A gyermekrajz pályázattal a leginkább fogékony, 4-14 éves korosztályt célozzuk meg. Téma: a madárvonulás gyermekszemmel. Három korcsoportban (óvodás, alsó-, és felső tagozatos) külön értékeljük az ország minden részéről érkező alkotásokat.

A Fehértavi Darvadozás a fotósoknak még egy csemegét kínál: a Fotós Futamot. A Fotós Futam célja Szegedi Fehértó őszi hangulatának, természeti szépségeinek, élővilágának, valamint az alföldi táj ökoturisztikai lehetőségeinek művészi megjelenítése és népszerűsítése. A Fotós Futam során -meghatározott napokon és helyszínen- készült digitális fényképeket a zsűri a Fehértavi Darvadozás rendezvényközpontjában, a Postakocsi Csárdában a verseny napján, nyilvános vetítésen értékeli. A fotók témáját tekintve négy kategóriában (állat, makro, tájkép, Darvadozás) külön díjazzuk a tükörreflexes, és kompakt fényképezőgépekkel készített felvételeket.

Ugyancsak a természetvédelmi ismeretterjesztést szolgálja a Fehértavi Darvadozás péntek délelőtti eseménye, a Természetkutató Diák Akadályverseny. A nevező csapatoknak "beugró" feladatként egy természetvédelmi posztert kell elküldeniük a KNPI valamely jellegzetes védett élőlényéről. A verseny napján, a terepen önállóan megoldott játékos természetrajzi feladatokkal kell megbirkózni a 3 fős, 7-10. évfolyamos csapatoknak.

A fesztivál rendezvényközpontja Szatymazon, a Postakocsi Csárdánál van. A Fehértavi Darvadozás évről-évre visszatérő programpontjai:

-esti és hajnali darules,

- kiszvonatozás a fehértavi halvasúton,
 - lovaskocsis idegenvezetés a Sirály Tanösvény mentén,
 - madárgyűrzési bemutató,
 - kerékpártúra a darvak táplálkozó területeire,
 - "darudübögő" táncház,
 - bábos természetrajzi mesesarok,
 - helyi termékek bemutatója.
- 2014-től új színfolttal gazdagodott a programkínálat: a "Daru Futás" terep félmaratonnal.

ÖRÖKSÉG

Dolgos hétköznapiakon az ember figyelmét lekötik mindennapi feladatai, gondjai. Már-már közhelyes igazság, hogy megváltozott, rohanó világban élünk. Értékeket teremtünk: utakat, üzemeket építünk, a szántóföldeken élelmiszert –életet- termelünk. Ezek a javak azonban örökségre épülnek. Apáinktól ránk hagyott az a vagyon: a föld, a tudás, amit továbbfejleszteni szükségesnek gondolunk. De ránk hagyott örökség az életterünk, természetes környezetünk is a vízzel, fűvel-fával, tiszta levegővel. Erre sokszor nem is gondolunk, hiszen csak a hiányát vennénk észre. Pedig a természet ezer apró csodája él körülöttünk, és életük jelentéktelennek hitt ezernyi kölcsönhatása élten bennünket is. Ha van egy-egy percünk megállni, fölneézni pillanatnyi gondjainkból, szinte bárhol megmutatja magát e természeti örökség. Ránk néz egy-egy virág, elsuhan fölöttünk egy madár, mint kósza gondolat, ami megsimogat, ha ránézünk dédanyánk megfakult fényképére, vagy kézbe vesszük a szerszámot, minek nyelét apánk-nagyapánk dolgos keze koptatta fényesre.

Itt, Szatymaz és Sándorfalva határában különösen sok jelét adja jelenlétének e természeti örökség. Hófehér jeleket ír az égre kócsagok röpte, titkos üzenetet kiált csillagfényes csöndbe a bakcsó. Zajos országutak fölél szellős légifolyosót rajzol a sirályok hada. Honnan ez a nyüzsgő természeti gazdagság? Az árokpartok, kacsasúztató kis vizek, faluszéli sömlyékesek apró „sömmiségei”, kaszálórétek szénaillatú, üde foltjai szönek életet – a mi életünket!- megtartó hálót intenzíven művelt földjeink közé. E természetes hálózat egyik fontos csomópontja, vadvizek összegyűjtője, légi madárutak találkozási pontja a Fehértó. Nemzetközi hírű a vándorló, és itt rendre megpihenő madár csapatok körében, és a természeti értékeket ismerő-, kutató emberek közt is!

A száraz tények tükrében: A Szegedi Fehértó egy mesterséges halastórendszer, amelynek területe 13 km². A tavak környékén feketeföldeket, löszös, homokos talajokat találunk homokos, vakszikes területekkel, mocsaras foltokkal, amelyek nyugaton és délen a tó partjáig húzódnak. A halastó gátjai mentén 2-10 m széles nádas van, ahol fűz, nyár, amerikai kőris, fagyal és tamariska csoportokat találunk. A területet csatornák hálózák be. A semmitmondó adatoknál azonban több a Fehértó: jelentősebbé teszik az évezredes, vagy még régebbre nyúló kapcsolatok, a tájat alakító természeti erők, és utóbb az ember hatásai. E kölcsönhatásokat megismerve, természetes környezetünk „működését” megértve tudunk az értékeinkkel úgy gazdálkodni, hogy unokáinkra is élhető, a mainál egészségesebb, gazdagabb világot hagyassunk!

Tágabb környezetünkre, az egész Duna-Tisza közti hátságra jellemző, enyhén hullámos felszín „völgyeinek” északnyugat-délkeleti irányú a lefutása. E buckaközi teknők, laposok gyűjtik össze a csapadékvizet, és vezetik a Tisza völgyébe. A XIX. századi nagy tájtalakító „vízrendezések” előtti kiterjedt mocsárvilágból mára hírmondónak is alig maradt, ezért a természetes, ősi növény- és állatvilág élettere zsebkendőnyi kis élőhely-foltokra szorult össze. A XX. század első évtizedeiben kezdték az emberek fölismerni, hogy az eltűnő természetes élővilág érték, amit meg kellene óvni. Akkor úgy gondolták, hogy „elkerített”, az emberek elől elzárt rezervátumokban a természet majd éli háborítatlan életét. Fontos gondolat volt ez, amely létrehozta az első természetvédelmi területeket –az elsők között, 1939-ben a Szegedi Fehértó madárrezervátumát– de csak az első gondolat volt. Évtizedek teltek el, mire fölismertük: a „természet egyensúlya” egyáltalán nem „zárható dobozba”. Nem örök, és változatlan! Ahogyan a mindennapi életünk sem képzelhető el emberi kapcsolatok, lakóhelyünk, társadalmunk bonyolult kölcsönhatásai nélkül, úgy a természet többi élőlény is csak a környezetéhez ezer szállal kötődve, a tájba illeszkedve élhet. A tájat pedig természeti erők, és az ember gazdálkodása közösen alakítják élhetővé, vagy pusztítják kietlenné. E gondolat jegyében születtek olyan tájvédelmi körzetek, mint 1976-ban a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet, amely a maga több mint húszezer hektáros területén lakott településeket,

mezőgazdasági területeket, és fokozottan védett rezervátumokat kapcsol össze, és együttesen igyekszik fenntartható módon megőrizni. Ennek egyik fontos láncszeme a Szegedi Fehértó.

A múlt század elején a szegedi Fehértó természetes állapotában még egy nagy kiterjedésű, időszakos vízállású szikes tó volt. Tipikusan pusztai-, sztyeppi környezetben fészkelő fajok alkották madárvilágát, mint a gulipán, széki lile, gólyatöcs, székicsér és kis csér, a legeltetett gyepes tocsogókra, mocsarakra jellemző fajok mellett, mint a bíbic, nagy goda, piroslábú cankó.

Egyes parti madárfajok, mint a kis póling rendszeres tavaszi vonuláson tízezres tömegekben éjszakáztak, nem voltak ritkák a 3-4000 példányt számláló augusztusi sarlós partfutó csapatok, amelyekre még vöröslő nászruhájuk miatt joggal akasztották a szegedi tanyavilágban élő emberek a "paprika sneff" nevet. Eseményszámba ment a sok ezres nagy póling csapatok nyárvégi-őszi gyülekezése.

Százezernyi réce választotta tavaszi pihenő- és táplálkozóhelyül a mély vízzel borított területet. Kedvező őszi vízviszonyok esetén nagy libacsapatok pihentek meg, a korabeli vadászati statisztikák szerint jelentős számban. Számos ritka madárvendég tisztelte meg jelenlétével a tavat, ilyenek voltak például: vékonycsőrű póling, laposcsőrű víztaposó, jeges sirály.

Az 1930-as év hatalmas fordulópontot jelentett a tó madárvilágának életében. A gazdasági igények miatt elkezdődött a halastavak kiépítése, amely fokozatosan megváltoztatta a Fehértó környékét. Elsőként a területre oly jellemző fajok élőhelyének zsugorodásával elkezdett e madarak állománya is csökkenni. A gólyatöcs, gulipán, székicsér, széki lile életterét fokozatosan felmorzsolta a halastórendszer.

A halastavak medrét a Tiszából töltötték föl az Algyő-főcsatornán keresztül, a halászati technológiának köszönhetően évente többször lecsapolták, majd föltöltötték azokat. Ettől a vízminőség megváltozott. Az egykori nagyon lúgos, szikes víz lassan teljesen édesvízzé vált, ettől a terület flórája is nagymértékben változott. A tavak szegélyében megjelent a nád, helyenként 20-30 ha kiterjedésű nádszigetek jöttek létre.

Ezt követően a madárfauna is átalakult: olyan fajok jelentek meg, amelyek régebben egyáltalán nem voltak jellemzőek. A halastavak vonzzák a gémféléket, a nádasokban több nagy gémtelep jött létre, olyan fajokkal, amelyek a 1930-40-es években igazi ritkaságnak számítottak: nagy kócsagok, batlák, bakcsók, üstökösgémek és kis kócsagok kezdtek költeni egyre emelkedő számban a szürke- és vörösgémek mellett. A Kisfekete melletti, XI-es tóegység megépítésekor keletkezett természetes szigeten Korom juhász tanyája állt egykor. Itt alakult ki az ország egyik legnagyobb sirály-telepe, ahol a több ezer pár dankasirály és néhány tucat küszvágó csér mellett igazi szenzációként a mediterrán elterjedésű szerecsensirály telepedett meg rendszeres költőfajként az 1950-es évek legelején.

A terület továbbra is kiemelt jelentőségű madárvonuló hely. A lecsapolt tavakon tavasszal és ősszel tízezerszám pihennek, táplálkoznak különféle parti madarak, récefélék. Ősszel a daruvonulás jelent hatalmas élményt az érdeklődőknek 20-30000-es éjszakázó madár csapatokkal.

A Fehértó természetvédelmi kezelője, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság. Egyik fontos, jövőt építő feladata a felnövekvő nemzedék környezeti nevelése. A Szatymazi halom mellett található Tisza-völgyi Bemutatóházba, és a Fehértóig húzódó Sirály Tanösvényre látogató gyerekek csillogó szemű lelkesedése, érdeklődése élteti bennünk a hitet: utódaink ismerni és szeretni fogják a természet értékeit. Ha pedig ismerik, és szeretik, okos gondoskodással meg is óvják mindazt, amit a mai természetvédelem megőriz számukra.

TANÖSVÉNYEN

Susogó náderdőben kanyarog a Sirály Tanösvény. Természetvédő gyermektábor kis lakói lépegetnek rajta szorosan a nyomomban, hogy le ne maradjanak valami érdekes, új látnivalóról. Lelkendezve tárgyalják, hogy mekkora nagy, nyakigláb madár volt az imént méltatlankodva fölrebbenő vörös gem. Egymás szavába vágva azután persze, hogy lemaradnak a nádi sármány daláról. A nádszál hegyén hintázó, fekete fejű madárka eltűnik, mielőtt elcsöndesedne kis csapatunk.

- Mi volt az? Hol van?

- Nádi sármány, ha észrevettétek volna. Figyelni kell ám a természet hangjaira is, ne csak a szemeteket tartsátok nyitva! Ilyen sűrű növényzetben bizony gyakran megesik, hogy csak a hangjáról veszünk észre valamit.

- Akkor ez egy újabb faj! A tábor kezdetétől a huszonhetedik madárfaj!

- Az lenne, ha láttátok, vagy hallottátok, és jól megfigyeltétek volna. Így csak nekem kellene följegyezniem, ha nem láttam volna már ma hajnalban, amikor hozzátok jöttem.

Tovább ballagunk Fehértó madárországában, és ahogy közeledünk Beretzk Péter bácsi egykori vadász-madarász tanyájához, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság mai kutatóházához, szépen mellém szegődnek emlékeim rég elmúlt tanítómestereimről. A napsütötte, csillogó vízen átsuhan egy nagy árnyék. Fölpillantva a kék égen behúzott nyakkal, lustán szárnyaló nagy kócsag. Akárcsak az ingemen, a természetvédelem címere... és akkor fölremlik Szabó Laci bácsi szikár alakja - kabátján a kis kék, kerek jelvényvel, és a magam tizenkét éves, siheder bámulata - mert akkoriban én ott, azon láttam először nagy kócsagot. Sokkal ritkább volt még a mocsárvilág e szép lakója. Gyakrabban találkoztam a félakkora kis kócsaggal, főleg a tiszai csónakos csavargásaimon. Olyannyira, hogy én kezdő „gyerőkmadarászként” a kis kócsagot közönséges, sokszor bizony még följegyezni sem érdemes fajnak tekintettem.

Hogy mi méltó följegyzésre és mi „nem érdekes”? Bizony sokáig nem láttam tisztán ezügyben. Mindaddig, amíg nem találkoztam egy másik nagy természetjáró pedagógussal, Csizmazia Gyuri bácsival. Bizony, igazi pedagógus volt ő, aki oly’ sok embernek mutatta meg, hogyan kell gyermeki örömmel rácsodálkozni az élő természet ezer apró rezdülésére. Megtalálni a szépet, különlegest mindenben, ami erdőt-mezőt járva körülvesz bennünket.

Kis csapatunk eléri közben a „kutatóházi szigetet”. Árnyas fák alatt áll a kutatóház, amelyet a Fehértói Halgazdaság építtetett Péter bácsi egykori vadászháza átalakításával. Mellette öreg rönkpadok kínálnak helyet pihenőre. A mohos ülőkék közt tűzrakó hely. A hült hamukupac túloldalán mintha ma is ott ülne Puskás Lajos bátyám, és csöndes egyszerűséggel sorolná legizgalmasabb megfigyeléseit, melyeknek szereplői sokszor környezetünk legközönségesebb élőlényei voltak. E „hétköznapi” értékek észrevétele, megismerése mindannyiunk természetvédelmi feladata. Nagyszerű feladat, és sokszor valóban megismételhetetlen élményeket nyújtó munka a ritka, fokozott védelmet élvező természeti értékeink kutatása, védelme. Ez azonban speciális szaktudást igénylő hivatás. A hétköznapi ember hazaszeretetését a „búvó otthoni táj” sokféle apró szépségének ismerete táplálja.

„SZELÍDVÍZORSZÁG” ŐSZI SZÍNJÁTÉKA

Száraz koppanással hullik egy-egy dió a fáról, azután már csak a megbarnult őszi levelek zörögnek néha, ha a kerti bokrok árnyán feketerigó keresgél. Csend van a határban. Napsugaras, őszi csend. A tarlott szőlőtőkék során túl, a kis nyárfaerdő tartja még az árnyékot, de itt is, ott is lekereng néhány levél, vastagszik lassan a föld téli takarója. Nem menekül már az ember a forróság elől a fák hűvösébe. Jobban esik az erdő déli oldalán elterpeszkedő langyos napsütés, és a sok kis pók sem kellemetlenkedik már annyi hálóval a fagyalbokrok között, amikor végigballagunk a Sirály Tanösvényen a Fehértó irányába, hogy meglessük, kik maradtak még, és kik érkeztek „Szelídvízország” madárszállodájába. Csodálatos színjáték ez, évről-évre figyelhetjük, hasonlíthatjuk a madárvonulás eseményeit. Pereg-e még a napfényes magasságból átutazó gyurgyalagok lágy hangja? Meddig álldogál nádzsombokok árnyán a vörösgém? Találtak-e elegendő táplálékot ezekben a szokatlanul csapadékos hetekben a suttogó nádasok titokzatos vándorai, a fülemülesitkék és cserregő nádiposzáták?

Számtalan izgalmas, és a természetvédelem számára fontos kérdés vár még válaszra! Azt gondolhatnánk, hogy az élővilág egyik legnépszerűbb állatcsoportjáról már mindent tudunk, hisz annyi rajongójuk, lelkes megfigyelőjük, elhivatott kutatójuk akad a madaraknak. A természet titkait kutató emberek jól tudják: minden megválaszolt kérdés előbbre visz az ismeretlenbe, és ott újabb kérdések vetődnek föl. Jól emlékszem még, amikor tizenéves „csavargó kölyökként” az erdőt-mezőt járva tanítómestereim, a „nagy öreg” madarászok eredményei után sóvárogtam. Azt hittem, nekem nem maradt fölfedezni való... Pedig mennyi titok van még a természetben!

Hogyan lehet okosan gazdálkodva megőrizni a Tisza-völgyi táj sokszínű természeti gazdagságát? Miért terjed feltartóztathatatlan gyorsasággal egyik faj, és miért fogyatkozik minden törvényi paragrafus és féltő gondoskodás ellenére a másik? Hogyan használják táplálkozó-, és költőhelyül madaraink a kisebb-nagyobb élőhely-foltokat? A biológus, természetvédő szakemberek igyekeznek világos, jól használható választ adni a gazdálkodók hétköznapi kérdéseire. A tanulók „élő laboratóriumban” találkozhatnak a tankönyveik száraz, tömör mondatai mögött megbúvó valósággal. A hétköznapi munkában megfáradt természetjárók föloldódhatnak a táj harmóniájában. Kinek-kinek érdeklődése, lelki alkata szerint nyújt lehetőségeket a természet. Mindehhez nem kell más, mint egy kiadós séta. Nem is kell messzire mennünk...

Amott, a Pogányér hídján túl kezdődik a nagy nádas. A mind laposabban járó Nap aranyló fénybe öltözteti a sárguló nádbugákat. Ahogy fölérünk a Fehértó gátjára, a közeli friss szántás felől lágy kiáltások közelednek: „póó-li, póó-li”. Gyors röptű, földbarna, hajlott csőrű madarak kis csoportja húz a leeresztett halastó felé. Nagy pólingok. Amint a tóparti nádfal nyílásához közeledünk, egyre jobban hallani a vadrécék „viribölését”, sirályok zsinatolását. Amint közeledik a napnyugta, egyre élénkebb a mozgolódás a nagy, tompán csillogó, opálos vízben.

Gondolatainkba merülve, csöndesen toporgunk a partra hajló nagy fűz takarásában, és begombolkozunk, hiszen elment már a nap melege, hűvös párát sóhajt a tó. Megkésett fecskék kis csapata „dolgozott” még az imént fölöttünk – némán cikáztak a vacsorára való után, de most már eltűntek. Éjszakázni húzódtak a nádasba, és utánuk nézve talán érthetővé válik, miért gondolták évszázadokig az emberek, hogy a fecske télire a mocsarak iszapjába bújik telelni. Arisztoteléstől származott ez a gondolat, aki bármilyen nagy gondolkodó is volt, ezügyben alaposan melléfogott. A látszat ugyanis csal... Az imént a nádasban eltűnt kis fecskecsapatot holnap ugyanis azért nem fogjuk viszontlátni, mert dél felé továbbvonulnak.

Nem ássák be magukat az iszapba. Leonhard Frisch német természetbúvár (1666-1743) ötlete volt, hogy néhány füstifecske lábára vörös pamutfonalat kötött, aminek el kellett volna korhadnia, de legalábbis összesárosódnia, ha a madarak valóban az iszapba bújnak. Szerencséje volt, mert a megjelölt madarak közül volt, amelyik visszatért tavasszal, és láss csodát: a vörös fonál sértetlen volt! A fecskék tehát valahol máshol jártak...

Alig több mint száz éve, hogy a madárvonulás kutatása tudományos igényű eszközt kapott. Mortensen, egy dániai tanárember ötlete volt (1899-ben), hogy a vonuló madarak lábára könnyű alumínium gyűrűt erősített, azonosító felirattal. Jól választotta meg a kísérleti alanyokat. Ugyanis seregélyeket jelölt, azok közül pedig bizonyára abban az időben is sok került puskavégre a mediterrán szőlőültetvények dézsmálása közben. Így hamar akadt visszajelentés a megjelölt madarokról.

Magyarországon több, mint egy évszázada, 1908-ban Schenk Jakab, a Herman Ottó alapította Magyar Ornithológiai Központ munkatársa vezette be ezt a vonuláskutatási módszert. Napjainkban a Fehértón működik a Magyar Madártani Egyesület egyik jelentős vonuláskutató bázisa a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság macskási „ikerházában”. Itt a komoly tudományos kutatómunka egyúttal lehetőséget biztosít akár óvodásoknak is, hogy „kézközelbe” kerüljenek tollas barátainkkal.

Eltűnt már a vöröslő napkorong valahol messze, túl a fehértavi madárrezervátumon, már-már minden madármozgás elcsendesedik, amikor észak felől, a sűrűsödő homályból meghalljuk az első daruszót! A nagy madarak magasan hullámzó pántlikája gyorsan közeledik. Ahogy ereszkedve fordulnak egyet a tó fölött, mintha csak megbeszelnék a halastó alkalmasságát – egymás szavába vágva krúgatnak, közbe-közbe a fiatalok éretlen cérnahangja hallik.

Megjöttek hát a szálláscsinálók! Kezdődik a késő őszi Fehértó látványos mindennapi csodája, az estéli daruhúzás!

NOVEMBER VÉGÉN

A nagy madár borostyánsárga szemében tükröződött az egész tóparti táj. Az óaranyba hajló nádas, a mögötte elszórtan álló, ritkuló lombú nyárfák, és a végtelen kék égen úszó, foszlott felhők. Egyedül volt az öreg vándor, habár a szétszórtan csillogó tócsák közt itt is, ott is görbe csőrű szélkiáltók turkáltak az iszapos tómederben és arrébb, a kiszáradt facsonkon néhány kárókatona szárogatta kiterjesztett szárnyait a bályadt délutáni fényben. Ezek fölött azonban elnézett csakúgy, ahogyan az imént elsuhogó cankósereget sem méltatta figyelemre. Egyedül volt, mert reggel már nem tudott szárnyra kelni az övéivel. A zajongó krúgatással egyre másra fölkerekedő csapatok fordultak néhányat a tó fölött, azután eltűntek a hajnali párában. Már csak a párja és két éhes fia maradt mellette. Már előző nap se mentek a többiekkel, bár akkor még állt az öreg madár, sőt hosszú léptekkel forgolódott, készülődött a mezőkre. Azután mégis egész nap itt maradtak. A család nem tágitott, pedig jó lett volna jóllakni a hosszú repülés után. A fiatalok összeszedeggették ugyan, amit lehetett a szikkadó mederben, de ma reggelre már türelmetlenné tette őket az éhség. Újra és újra szembefordultak a széllel, kinyújtott nyakkal készülődtek a fölszálláshoz, de az öreg már lábra sem állt.

Visszalépegettek hozzá, majd megint neki a friss reggeli szélnek, de hiába. Dél tájban azután az egyik barna fejű siheder nem bírta már tovább az éhséggel, szárnyai alá vette a levegőt. A testvére is követte, és ahogy távolodóban, éretlen cérnahangjukon visszakiáltottak, a szép, ezüsttollú anyamadár is döntésre jutott. Mennie kellett, felügyelni a fiatalok élelemkeresését. Hiszen rövid már az őszi délután, még sok erőt kell gyűjteni, mielőtt odábbállnak a mindent fehérbe takaró tél elől. Este még visszatérnek ide, újra együtt lesz a család...

...egyedül volt az öreg vándor, az iszapos zátonyon gubbasztva várta a napnyugtát, a teli beggyel visszatérő családot. Messze néző, okos öreg szeme talán látta az elhagyott otthont, az égerfás mocsárerdőben hátrahagyott nagy fészket.

Alig néhány hete még az anyjuk szárnytollai közül kandikált ki a fiatalok pelyhes, rőtbarna feje. Onnan lesték Lappföld derengő világosságú nyári éjszakáját. Azután fogyni kezdett a nyári fény, de meg is erősödött az új nemzedék szárnya. Összeverődtek hát a végtelen északi mocsarak madárcsaládjai, megtöltötték a gyülekezőhelyül szolgáló mezőket, és ahogy kedvezőre fordult az idő, egyik csapat a másik után kerengett, kavargott föl a magasba, hogy azután meginduljon az őszi, jeltelen légi utakon ki dél, ki délnyugat felé, ahol később érleli termését az őszi, és bőséges táplálék várja a vándorlókat. A mezők terített asztala mellett azonban háborítatlan, biztonságos pihenőhelyre, védett nagy vizekre is szüksége van a vándormadaroknak. Ezek pedig már sokkal ritkábban csillannak meg az ember formálta, „civilizált” európai tájban, mint akár csak százötven-kétszáz éve. A vadvizek e ritkuló, igencsak foghíjas láncolata adja messzi észak vándorainak a pihenő, biztonságot adó állomáshelyeket. Titkos ösztönüktől vezetve évről évre megjelennek, és nekünk, a „teremtés koronáinak” hatalmas felelősségünk a földi élettel, az utánunk jövővel szemben, hogy ezeket az élőhelyeket megőrizzük. Hiszen a madarak vándorútja nem kéjutazás, hanem az évszakokkal változó életfeltételek kényszere. Létfontosságú számukra, hogy egy-egy ilyen állomáshely biztos pontja legyen vándorlásuknak. Az út nehézségei, viszontagságai amúgy is megrostálják a vándorlókat. Könyörtelenül „működik” a szelekció, de ezzel együtt él, sőt ez élte a fajokat. Nekünk, embereknek viszont felelősségünk van az élővilággal szemben! Felelősségünk, mert a leghatékonyabban tudjuk átalakítani az élővilág környezetét. Rossz, és jó irányban egyaránt, olyan gyorsasággal, amelyre az élővilág alkalmazkodó-, és tűrőképessége nincs fölkészülve. Ne tetézzük hát rövidlátóan önző tájrombolással az élőlényekre nehezedő nyomást!

Egyedül volt az öreg vándor, és messze néző, okos öreg szeme nyugodtan nézett a közelgő sötétség elé. Fáradt, borostyánsárga tükrében most jelentek meg az éjjelre érkező rokonok

első csoportjai. Hosszan kavargó-kígyózó gyöngysorként vették körül a lassan párába bukó, vöröslő napkorongot. A tómeder fölé érve nagyot kanyarodtak az előörsök, és lábukat előre nyújtva, suhogó szárnyakkal fékezve, játékosan bukdácsolva a levegőben - ereszkedtek lejjebb és lejjebb. Már erre sem állt fel az öreg vándor, csak akkor kezdte élénkebben forgatni a fejét, amikor családja kedvesen ismerős kiáltásai közeledtek az egyre nagyobb hangzavarban. Azután elcsendesedett a megpihenők zsivalya, gyorsan hűlő sötétség borult a Fehértóra. A tompán csillogó holdfényben látta még, amint egy róka oson a nádas mellett, éhesen kerülgetve a nagy madárcsapatot, de nem fűjt már riadót. Az újabb veszély neki már nem számított. Csendesen elnyúlt az iszapos zátonyon, és messze néző, okos öreg szemében lassan megtört a fény...

Természetjárók csapatát várom a Tisza-völgyi Bemutatóház udvarán, ahol az őszi fák barnult levelei hullanak a halott darumadár mellé. Természetvédelmi ór kollégám hozta ki a lecsapolt halastó medréből, és most azon gondolkodom a nagy madár hamuszürke tollait tétován rendezgetve, hogy az élet csodáira éhes vendégeimnek hogyan tudom általa a vadmadarak életének nehézségeire, az ember felelősségére irányítani figyelmüket. Szomorú, de fontos gondolatok ezek.

Azután, ha darulesről a tó felől jövet ránk néznek a Szatymazi halom pislákoló gyertyalángjai ilyentájt, Mindenszentek körül, elmúlt szeretteink emlékét simogatva emlékezzünk: az elmúlásban bizony egyek vagyunk, minden élővel.

MADÁRRÖPTŐ GONDOLATOK / KÉSŐ ŐSZ (?)

Gyantailatú félhomály hallgat a fák között. Szinte rám telepszik a csönd, ami semmit nem árul el az erdőn kívüli világról. A tanyák közt kanyargó gyalogúton még gallérom alá fűjt a csípős decemberi szél, és alig látható, apró cseppekben szitáló eső áztatott. Idebent, a fák között mintha pár fokkal enyhébb lenne... Megállok, hogy szemüvegemet és a „gukkert” megtisztítsam a vízcsöppektől. Hamar végzek, de nem indulok még. Nincs szívem belecsörtetni a csöndbe. Hallgatózom inkább, és ahogy eggyé válok az erdő nyugalmaival, apránként mozdulnak körülöttem az élet apró jelei.

Oldalt, a fiatal fenyők sűrűjében két királyka matat halk cippanásokkal. Ők Európa legkisebb madarai. Ha nem szólalnak meg, alig lehet őket észrevenni az ágak szövevénye közt. Elnézegetve az alig 5-6 grammos apróságokat alig hihető, micsoda teljesítményre képesek vonulásuk során. Néhány nap alatt akár 800 kilométert is megtesznek, de a vonuláskutatás során találtak már olyan királykát is, amelyik egyetlen nap alatt több, mint 440 kilométert repült! Éjszaka vonuló madarak a királykák, akik egyetlen ilyen, úton töltött éjjel testtömegük csaknem egytizedét elhasználják „üzemanyagként”. Nem is hosszú életű madárkák, több mint háromnegyedük elpusztul még az első tél vége előtt. Itt mellettem, ez a két apróság most nyilván „tankol” – fürgén ugrálnak, és számomra láthatatlan, apró rovarokat kapkodnak össze. Ahogy távolodnak a sűrűségben, gondolataim is elkalandoznak a hideg szürkességben oly’ távolinak tűnő, pacsirtaszótól hangos tavaszi szikpusztákra.

Ott, a szél borzolta tocsogók zátonyain költenek a gulipánok, akik a királykák életének nehézségein tűnődve eszembe ötlöttek. Ha az esőtől gyorsan áradó vadvizek föl nem veszik a fészekaljat, kihűtve a tojásokban lüktető új életet – ha a mezőjáró ember nyomán kajtató kóbor kutya meg nem eszi őket - a kikelő, még röpképtelen apróságok első nagy próbatétele, hogy eljussanak a legközelebbi, bő táplálékot kínáló tocsogóhoz. Ezen a próbatételen általában csak az új generáció egytizede vizsgázik eredményesen! Milyen kegyetlen a természet a kis ártatlanokkal szemben – gondolhatja, aki érzélgősen, ám „vakon” közelíti meg az élet rejtélyeit. Túlélési rátát, szaporodási sikert, ökológiai tűréshatárt fürkész, aki tudományos eredményeket remél a természettől. De vajon hány ember gondolkodik el azon, hogy mi magunk is, rátarti tudásunkkal, fennhézázó, mindent fölélő törtetésünkkel végső soron e „kegyetlen” természetes szelekció eredményei vagyunk? Tényleg jó az, ha gyermekeinket mindentől megkímélve pátyolgatjuk, megfosztva őket az esés-kelés örömetől? Csak két apró emlékvillanás ezzel kapcsolatban az elmúlt néhány hónapból:

-Az információtechnika csodája megmutatta a légkondicionált irodában, hogy következő héten bizony rossz idő lesz. A kirándulást szervező, és a körülményeket aggódva elemezgető tanár telefonért nyúlt, és lemondta a rendhagyó természetismereti órát. Adódott hát néhány szabad órámmal, amikor a magas tudományról tájékozatlan, szelíd őszi napsütésben csodálhattam Fehértó madárországát. Közben fölrémlett a neonfényes tantermek szekrényeiben porosodó, szemléltetőeszközzé kopott állatpreparátumok szemrehányó üvegtékintete... kicsit olyan, mint az elmaradt kirándulás helyett „számítógépező” gyerekek monitorfényben fakuló szeme.

-Csípős, hideg szél hajtotta a súlyos fellegeteket, és az eső meg-megújuló rohamokban mosta a határt. Délre azután megritkultak a felhők, de a szél tovább erősödött. Az árokpart csipkebokrain minden kis piros bogynak fényes vízcsepp-pocakja volt. Kerékpártúrázó leánycsapat kóstogatta, melyiket csípte már édesre-ehetőre a dér. Soha nem ettek még ilyet, megmutattam hát, hogyan lehet elválasztani a vitamindús, finom gyümölcsbogyót a szöszös aszmagtól. Vártuk a csoport elmaradt tagjait, akik megérkezvén a legnagyobb természetességgel elemezték, ki hányszor csúszott-esett el a sáros úton. Közben a lassan reánk boruló alkonyatban, a nagy tó fölé kúszó hideg párából vadludak zajongása közeledett. Libák

itt is – ott is. De micsoda libák! Szó nem esett hidegről, átázott cipőről, leesett biciklilánchról. A két történet közt különbség csak a felnőttek hozzáállásában volt: ezt pedig, mint a jó tükör, úgy vetítik elénk a gyerekek...

Mátyásmadár méltatlankodó kiáltozása zökkent vissza a télre készülődő erdő hűvös valóságába. Gondolataimból ocsúdva föltűnik, hogy már jó ideje egy helyben szid valamit. Megindulok hát a puhára ázott avaron az erdőszéli sűrűség felé. Kisvártatva már pintyek gépies lármája, cinegék izgatott cserregése is hallatszik. Így nem nehéz ráakadnom a legszélső fán kuksoló erdei fülesbagolyra. Talán éhesebb volt a kelleténél, hogy ilyen korai órán kimozdult nappali rejtekéből. Most aztán szidják a világosság madarai. Talán nem tudnak megbékélni a feltűnően élénk, narancsvörös szempár tekintetével. Figyelemfölkeltő és egyúttal riasztó számukra, akár a szemeslepkék élénk szárnyfoltjai. Csakhogy amíg a szemeslepkék e szárnyfoltjai elriasztják a ragadozókat és ezáltal a túlélésüket segítik, a baglyok tekintete sokszor bizony bajt hoz rájuk. Az ostobán babonás ember néha semmivel sem viselkedik értelmesebben, mint az itt, fölöttem rikácsoló szajkó. Neki sincs oka félni, üldözni a baglyot, mégsem tudja békén hagyni. Ez azonban láthatólag nem árt az éjszaka puha röptű egérvadászának, nem úgy, mint némely ember babonás tudatlansága.

Az erdei fülesbaglyok egész évben hűségesen kitartanak élőhelyükön. Felénk többnyire elhagyott szarkafészkekben nevelik fiókáikat, de a téli hónapokban kisebb-nagyobb csoportokba verődve nappaloznak szélvédett, többnyire örökzöld facsoportokban, gyakran a települések parkjaiban. Területhűségük e telelőhelyekre is érvényes. Egy-egy háborítatlan, alkalmas helyet évről-évre visszatérve használnak. Mivel e parkok, facsoportok az ember szemének is kedvesek, azt gondolhatnánk, itt a madárvédelem szempontjai magától értetődően egybevágna az ember érdekeivel. Sajnos mégis volt rá példa, hogy egy-egy kistelepülés önkormányzata a „rájuk szakadt” pályázati pénzek településfejlesztő fölhasználásának legértelmesebb célját a templom körüli örökzöld parkocská eltüntetésében találták meg. Kétségtelen, hogy azóta akadálytalanul körbeállványozható, meszelhető a reménytelenül vizesedő fal. Mellette drágán lerakott, hepehupás „díszburkolatba” zárva aszalódik két felkopasztott törzzsel meghagyott fenyőfa. A fülesbaglyok konok helyhűségét - vagy reménytelenül kevés biztonságos pihenőhelyét- példázva e két fa ágai közt őszi-őszre mégis megjelenik nyolc-tíz példány. A huzatos téren védtelenül hajladozó ágakon alaposan „begombolkozva”, szorosan lesimított tollazattal várják a világosság múlását. Alkonyattájt innen indulnak táplálékkereső légi útjukra. Selymesen pihés felületű, puha tollazatuk teszi lehetővé, hogy teljesen nesztelenül repüljenek. Szárnytollaik nem suhognak, mint a legtöbb madaré. Erre nagy szükségük is van, hiszen zsákmányukat, a fű vagy avar közt neszező pockot, egeret leginkább hang alapján veszik észre az éjszaka csöndjében.

Községünkben, a környező tanyavilággal együtt sok szép, kúriászerű épület található, a mellékük díszfaként telepített örökzöldekkel, kisebb-nagyobb fenyőcsoportokkal. Az itt télire meghúzódó erdei fülesbaglyok, a szélvédett lombkoronában keresgélő királykák, ökörszemek, cinegék, rigók túlélése szempontjából nagy természetvédelmi jelentősége van az ilyen ember telepítette, mesterséges élőhely-foltocskáknak is.

Ha pedig gyermekeink korunk még ismeretlen hatalmú játékszerét, a számítógépet nem csak bugyután passzív játékként használják, észrevehetik, hogy a világhálón természetvédelmi adatgyűjtésre, információcserére is lehetőség van. Például az interneten szervezik a telelő erdei fülesbaglyok védelmét és az ehhez kapcsolódó széleskörű állományfelmérését is. Egy-egy ilyen akcióhoz csatlakozva az embernek lehetősége van célirányosan elindulni a természetbe. Nem is kell messzire menni, hogy megtaláljuk a legmodernebb technikát, az egészséges testmozgást és a hasznos, ismeretadó természetvédelmi cselekvést összekötő tevékenységet.

TÉLI REGGEL

Oldódott a sötétség, és az odú nyílásán szürke derengéssel hószagú hideg kúszott be. A lassan múló időnek, és a fában őrlő hernyóknak köszönhetően összegyűlt por tartott ugyan némi kis meleget az üregben, de odakint reccsent néha egy-egy fa a hidegtől. Ha egy kis szél suhant végig a fák közt, halott zörgéssel ütődtek össze az ágak, és zúzmarát pergettek alá. Ahogy nőtt a világosság, odakint úgy keményedett a hideg, bent az odúban pedig foga nőtt az éhségnek a sárga mellényke alatt. Lapult a kismadár a por és némi moha közé, de fényes fekete szeme már a nyílásban növekvő világosságot figyelte. Nemsokára a fűzbozót felől halk trillák hallatszottak - egy kis ökörszem köszöntötte az égen kelet felől szétfutó rózsaszínű ígéretet. Bár a bokrok alatt, a nád közt még szürke árnyak ültek, és fagy dermesztett mindent, a halk kis trillák végigfutottak a tájon a napsütés ígéretével.

Azután megmozdult itt is, ott is az élet. Amikor a kismadár fehér arca, és fekete gombszeme megcsillant az odú nyílásában, már a lilikek zajongását is hallani lehetett a nádason túlról, és erőteljes szárnycsapásokkal az első kárókatona is megjelent a folyó felől. Utána nézett, de fényes kis szemében nem volt ijedtség. Ezek a hosszú nyakúak neki nem jelentettek semmi rosszat, és a rövid nyakú, hosszú farkú veszélyesek, a karvaly, vagy a kis sólyom még gubbasztottak valamelyik nagy fa törzse mellett. Mégsem mozdult még a kismadár az odú szájából, pedig éhes volt már nagyon. Várt talán valakikre, mert amikor a sűrűségben halk cserregéssel megmozdultak az őszapók, kijebb bújtt, megmutatva sárga mellénykáját is. Később perregő, gyors szárnycsapásokkal egy kék sapkás, apró kis rokon repült át a tisztás túlsó felére, ahol tegnap az Ember jött-ment a ropogó hóban. A kőrisfa alatt jó darabon elkotorta a havat, majd egy kis kupac napraforgómagot és néhány ütődött almát hagyott ott. Amikor a kék sapkás rokon után nézve kibújtt odújából a kismadár, az almák mellett már egy fekete-erigő ült, és farkát billegtetve csettegett valamit. Gyűltek a tél éhesei a madáretető köré.

„Kicsit ér” – mondta a kismadár egyik rokona, de azért rögtön fölkapott egy fekete napraforgómagot, és eltűnt vele a nagy nyárfa felé. Pedig dehogyis „kicsit ér”! A túlélést segíti minden biztos táplálékforrás, legyen az akár a kert végi öreg farakás tuskóinak repedezett kérge alatt, avas nádlevél hónaljában megbúvó petecsomó, vagy jól gondozott madáretetőn a kifüggesztett fél dió. De az életre valóknak, szemfüleseeknek a túlélést jelentheti az a szétrágott, reggelre keményre fagyott halmaradvány is, amit a kanális partján hagyott a vidra.

Mikorra a fagyos párákból nagy nehezen a fák ágai fölé ért a nap, már az első cinegecsapat minden tagja meglátogatta a madáretetőt. A sárga mellénykés kismadár kétszer is fordult, mindannyiszor az odvas vén fűzfára vitte a magot és apró lábaival leszorítva egykettőre föltörte. A dús olajtartalmú napraforgómag, vagy a dióbél bőséges energiát szolgáltat, de mégsem természetes tápláléka a cinegéknek. Nem véletlen, hogy a környék minden kis csapata rendre fölkeresi az etetőhelyet, de rövid idő múlva tovább repülnek, alaposan végigkutatva az avas nádat, vízparti fákat, távolabbi kertek gyümölcsöseit. A rovarvilág áttelelő képviselőit, petéket, bábokat keresgélnek.

A minap, régi természetjáró följegyzéseimet rendezgetve kezembe akadtak azok a térképvázlatok, amelyeket gimnazista diákként a sándorfalvi erdőben megfigyelt cinegecsapatok mozgásáról készítettem. Akkoriban ott nagy mesterséges fészekodú-telepet kezeltem. Az odúimban fölnevelődő cinegék családonként és évenként különböző színek kombinációjú gyűrűket kaptak a lábukra, így később is „személyes ismerősként” követhettem mozgásukat az erdőn. Nagyszerű szórakozás volt ez egy „természetbúvár” diáknak, és sok olyan dolgot tanulhattam meg így a cinegék életéről, amit másként nemigen lehetett volna megfigyelni. Észrevettem például, hogy az ősszel összeverődő cinegecsapat

tagjai jórészt egész télen összetartanak. Ha szigorodik az időjárás, egy-két ilyen csapat összevegyül, és amíg a kemény hideg tart, együtt is marad. Az idő enyhültével újra szétválnak, de a kényszerű együttlét kezdetén mindig sokkal több veszekedést, kemény verekedést láthattam a „rangidős” cinegék között. E kedves, apró madarak bizony ugyanolyan keményen megküzdnek a környezetükkel, rivális fajtársaikkal, mint bármelyik, némelyek által „vérszomjasnak” bélyegzett állatfaj. A hosszabb ideje együtt tartó madarak közt már ismert a rangsorrend, hát nem is kell annyi konfliktusba bonyolódniuk.

Hasonló módon, a színes gyűrűkkel jelölt cinegék, és csapataik nyomon követése mutatta meg nekem azt is, hogy egyik csapat sem „kényelmesedik el”, vagy „szokik oda” úgy a madáretetőhöz, hogy csak az ott fölkinált napraforgómagot egye. Lehetséges, hogy a meleg szobájából időnként kipillantó ember azt látja, hogy egész nap jönnek-mennek a cinegék a madáretetőn, de ezek nem mindig ugyanazok a madarak! Egy-egy csapat lazán összetartva, „rajvonalban” fürkészi végig a környék fáit, bokrait. Keresgélés közben egymással jellegzetes cserregő, pittyegő hangon tartják a kapcsolatot, miközben sorra veszik élőhelyük összes, általuk ismert jobb táplálkozóhelyét. Ilyen biztos forrás lehet a közelben egy madáretető, amit napjában többször is fölkeresnek, majd megint odábbállnak. Nagy hidegben hamarabb, enyhébb időben később térnek vissza. Külső szemlélőként az egymást váltó csapatok jelenlétéből következtethetünk a folyamatos ott-tartózkodásra, hacsak nem tudjuk egyedenként megkülönböztetni a madarakat.

Az ilyen téli cinegecsapatokkal kapcsolatban nagyon érdekes, hogy több faj is többé-kevésbé összetartóan mozog. Kék-, és széncinegét szinte mindig találunk közöttük, ők alkotják a fő tömeget. Őszapók is nagyon gyakran társulnak hozzájuk, egy-egy fakopáncs, és a Fehértó nádasai közt húzódoó facsoportok körül néhány függőcinege is fölbukkan a társaságban. Ezen a télen figyeltem föl arra, hogy e fehértavi madárcsapatokban is meg lehet figyelni azt a munkamegosztást, amit a tudósok verebeknél „keresgélő-potyázó játszmaként” írtak le. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság kutatóháza felé ballagva, a Sirály Tanösvény végénél tartottam már, amikor a nádszálakon, fűzek ágai közt bújkálva megjelent egy csapat apró madár. Ősztönösen számlálni kezdtem őket, és elsőként azt állapítottam meg, hogy igen sok köztük a kékcinege – legalább húszan surrogtak ide-oda, köztük csak két széncinege volt, és három-négy függőcinege. Sürgölődésüket figyelve észrevettem, hogy az egyik fehér arcú, sárga mellénykés széncinege rendre odafurakszik, ahol valamelyik másik madár tovább matat, mintha talált volna valamit. Különösebb keresgélés nélkül, mindig célirányosan, és közvetlen oda repült, ahol a társai keresgéltek, mintegy elzavarva őket. Bizonyára eredményes stratégia ez, az emberi „csapatokban” is mintha ismerős volna...

Ilyen módon még egy nyárról itt maradt, foszlott függőcinege fészket – „cinege-cipőt” – is meglátogattak. A nyárfapihéből „nemezelt” kis műalkotás bizonyára sok apró rovar rejtekhelye ilyenkor. Alig hagyta el a cinegecsapat a fészket ringató öreg fűzfát, amikor egész alacsonyán, a nádas takarásában egy szürke árny suhant végig, majd egy villámgyors fordulattal a bokrokban szedegető madarak közé vágott. A hosszú farkú, hegyes szárnyú kis sólyom dolgozott a napi betevőért. Ennek az apró, nálunk télen vendégeskedő sólyomnak azonban most nem sikerült egyetlen madarat sem fognia. Alighogy megjelent, valamelyik cinege egészen magas hangú, éles vészkiáltást hallatott. Erre szempillantás alatt eltűnt minden madár az ágak sűrűjében. Bizony, a ragadozók élete legalább olyan nehéz, mint a „szegény kis áldozatoké”. Sok-sok eredménytelen próbálkozás után tudnak csak ennivalóhoz jutni, hiszen a természetben mindenkire érvényes a törvény: csak a legjobban alkalmazkodók, a legügyesebbek maradhatnak életben.

Nekünk, a környezetünkért felelősséget vállaló embereknek az a feladatunk, hogy az ember okozta veszélyektől óvjuk meg az élővilágot – végső soron önmagunkat. A széncinege nem veszélyeztetett. Nem csökken az állománya, alkalmazkodóképes, így a nagyvárosok belső

kerületeiben is megél. Mesterséges odúkkal jól telepíthető, a téli etető összes eleségtípusát fogyasztja. Akkor miért éppen ez a madár volt a 2011-es év madara? Éppen ezért! Szükségünk van egy olyan pozitív példára, ami igazolja, hogy mindannyian tehetünk korunk egyik legnagyobb kihívása, az élőhelyrombolás, a fajok eltűnése ellen.

TAVASZI SZÉL VIZET ÁRASZT...

Hideg, szürke köd fekszik a tájon. A kertvégi diófák már nem is látszanak, és hogy mégis mozdul ott valami élet, csak a veszekedő varjak káromlásából lehetett hallani. Reggel jöhettek meg a távoli erdőből, ahol ilyenkor ezrével gyűlnek össze éjszakánként. Tiszta időben minden téli hajnalban és alkonyattal szabályos légifolyosót rajzol az égre a sok fekete madár. Ezen a ködös reggelen is szétszélednek táplálék után keresgélni, de hogy az én diófáimat hogy találták meg ebben a „tejfölben” – rejtély...

Valamelyik biztosan emlékezett az aranylő, langyos őszre, amikor még volt is miért idejönni. A hullott diók némelyike elbújt a barnára aszott avarban. Először a szemfüles szajkók jártak rá hajnalonta, de amint reggel megjelentem a ház felől, valamelyik riadót fűjt, rekedt hangon bemutatkozva: „Máá-tyás” –, és eltűntek a kis nyárfaerdőben. Erre a hangra egy percre meglapult az élet – a többi madár úgy tudta, hogy a szajkó, vagyis a mátyásmadár valami veszedelmet látott. A riasztás ezúttal vaklármának bizonyult, mert nem lapulok meg a kerítés tövében, mint a szomszéd kandúr, csak csendesen elballagtam a tó felé. Amikor a fordulóból visszanéztem, már néhány vetési varjú totyogott a diófák körül, egy pedig már a kerítésoszlopon kalapálta nagy szakértelemmel a talált diót...

...most megint ugyanott totyognak, de a megroskadt hóból már legföljebb üresre rágott dióhéjak, és a megfeketedett avar látszik ki itt-ott. Távolabb vadlibák zajongnak a ködben. A tóról, ahol az éjszakát töltötték már fölkerelkedtek, de hó takarja még a vetéseket, nem minden csapat talál megfelelő legelőterületet. Érezni a hangjukon, hogy magasabbra emelkednek, talán a tájon fekvő ködréteg fölé és távolabbi táplálkozóterületek felé húznak. Ilyenkor a városi utcák forgatagába is lehull a vadlibaszó, a szabad mezők titkos üzenetével azoknak, akik meghallják... Ettől azután végigbizsereg a „csavargó vérű” természetjárókon a mehetnek. Szürke, ködös, nyirkos márciusi munkanap van – a fene egye meg ezt a késői havat-, jó lenne a hét végén megnézni, van-e már valami jele a tavasznak!

Bizony van! Az útmenti vén nyárfák felől erőteljes kopácsolás hallatszik, de hiába keresem, nem sikerül meglátni az „ács mestert”. Kisvártatva mégiscsak bemutatkozik, mert az egyik odú mélyéről visszhangos, erős „kli-kli-kli” kiáltás hallatszik. A zöld küllő dolgozik odabent, készíti a korhadt fában az új fészekodút. Alatta-fölötte több ilyen odú nyílása is sorakozik már a vén szürkenyár törzsén. A fiókák kiröptetése után majd más odúlakó állatok otthonai lesznek hangyáktól, darazsaktól kezdve, a cinegén, verebeken keresztül a denevérekig – az életközösség számos fontos tagjáé mindaddig, amíg valaki ki nem vágja a fát. Onnantól kezdve a jóakarató embereknek múlik, hogy helyeznek-e ki mesterséges fészekodút a kertészek „ingyen napszámosainak”: a rovarvő madaraknak, denevéreknek, az egereket pusztító baglyoknak! Az ember nagy hatalmú „csúcsragadozója” lett a természetnek. Tettei a környezetre mélyebben hatnak, befolyása sokkal messzebb ér, mint a tudása. Illő hát, hogy legalább az ilyen egyszerű összefüggéseket fölismerve segítsük környezetünk élőlényeit, nem föltétlen a rövid távú haszonra gondolva. A harkályokat – mint az imént hallott zöld küllőt is – okos tankönyvek az „ökoszisztéma mérnökeinek” titulálják. Nem véletlenül. Valóban azok, hisz’ a mérnök olyan dolgokat tervez, alkot, amelyek megváltoztatják a közösség többi tagjának az életfeltételeit. Az emberiség mérnökeivel szemben persze a harkályok ezt csak a saját utódaik érdekében teszik, nem érdekli őket az, hogy utánuk hány élőlény használja alkotásaikat. Mi emberek viszont, fölismerve az élő természet sokrétű kapcsolatait, és benne saját, sokszor nagyon is rövidlátó cselekedeteink hatásait – akár ilyen apróságokban is hozzájárulhatunk a természet egészségesebb működéséhez.

Tovább ballagva a lucskos, hideg ködben sokáig azt hiszem, nem találkozom a közelgő tavasz újabb jelével. Pedig ma van a „meteorológiai tavasz” első napja – állítólag a rádió is

bemondta, az anyatermészet meg itt telet játszik nekem... Aztán némán átsuhan előttem egy kis csapat bíbic. Nem csapongnak jajongva, ahogyan napsütéses tavaszi rétek fölött szoktak, csak egyenletesen, gyorsan szárnyalnak észak felé, laposan a ködbe vesző legelő fölött. A leggyorsabbak tehát visszatértek már a mediterrán tájakon töltött teletésből, de hogy találnak-e elegendő táplálékot a mezőn szerte csillogó, épp csak megolvadt tocsogókban – ezt csak ők tudnák megmondani. Mindenesetre a „legrátermettebbek” –ahogyan a biológusok mondják- igyekeznek mielőbb elfoglalni a biztos táplálékforrást, jó fészekhelyet kínáló, számukra legjobb vadvizeket. Itt tudják majd a legeredményesebben, a legkisebb veszteséggel fölnevelni az új bíbic-generációt.

Idén bőséggel mutatkoznak szerte az Alföldön ilyen, madárszemmel ideális elöntések. Az újsághírek káros belvizei. Az elmúlt hónapok sok csapadéka után úgy tűnik, nem lehet a természetet csak úgy „leigázni”. A terjengő belvízfoltok szépen kirajzolják a régi térképekről ismert vízi világ ereinek, laposainak, sömlyékeinek körvonalát. Ilyenkor látható igazán, hogy az Alföld nem asztallap simaságú. A száraz időben észrevehetetlen mélyedések, egy-két méteres szintkülönbségek bizony nagyon különböző életfeltételeket biztosítanak. A vadon élő növények és állatok ezekhez a finoman szabályozott, különböző életfeltételekhez alkalmazkodva foglalják el a nekik megfelelő helyet. Az ember viszont néha örülve a faluszéli „új osztás” olcsó telkeinek, házat épít az egykor volt libalegelőn, vagy óriás áruházat a folyók hullámterében. Ilyen helyeken azután lehet óriási költséggel „lecsapolni” és belvízmentesíteni – vagyis ellene dolgozni az egyszerű fizikai törvényeknek. Közben azért nem szabad megfeledkezni arról, hogy hosszú évek átlagában a Duna-Tisza köze egyre többet szenved a szárazodástól, a talajvízszint néhol tragikus süllyedésétől. Volt is, lesz is olyan időszak, amikor megint csak óriási költségeket fog fölemészteni a megfelelő vízellátás biztosítása – megint csak ellene dolgozva egyszerű természeti törvényeknek. Az élővilág minden tagja, így az ember is úgy alakult ki, hogy alkalmazkodott a változó környezet diktálta feltételekhez. Magunkat szerényen „sapiensnek”, azaz bölcsnek nevezve készséggel elismerhetjük, hogy ez a természeti törvényekhez való alkalmazkodás sokmillió évig igen hatékonyan szolgálta a fejlődést. Nem biztos, hogy bölcs dolog, amit az emberiség „civilizáltabb” fele próbál az elmúlt néhány évszázadban: hatalmas anyagi, és még nagyobb környezeti áldozatok árán szembemenni ezeknek a természeti törvényeknek...

Tudom persze, hogy ezek a ködös, nyírkos koratavaszi téiben kelt gondolatok vajmi kevéssé vigasztalják azt, akinek jövő évi termését, otthonát veszélyezteti éppen a lucskosan olvadó hóból születő belvíz. Mégis érdemes talán elgondolkodni az életfeltételeinket adó természeti környezetünk törvényszerűségeiről így március táján, amikor 12-én az 1879-es nagy szegedi árvíz pusztítására emlékezünk, majd 22-én a Vízföldnapját ünnepeljük. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság mindkét évfordulóhoz kapcsolódóan szervez a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben, közelebbről a Fehértón is olyan természetjáró programokat, amelyeken a természet érdekességeibe, rejtett összefüggéseibe nyerhetnek bepillantást kedves vendégeink.

Alkonyodik már, amikor napi munkám végeztével hazafelé indulok. A Székalji gyöp fölötti párából újabb kedves tavaszi hang üti meg a fülemet: az imént érkezett néhány szélkiáltó – hivatalos néven nagy póling- lágy füttyei szállnak a „vad-fehértó” felől. A kertek alá érve már sűrűsödő, hideg alkonyat van. Fázósan húzom össze a gallért, amikor a fagyal kihajló ágán megszólal a feketerigó kedves esti imádsága... Lehet még hó a vetéseken, jöhet fagy, nyúlós köd, én már tudom: itt a tavasz!